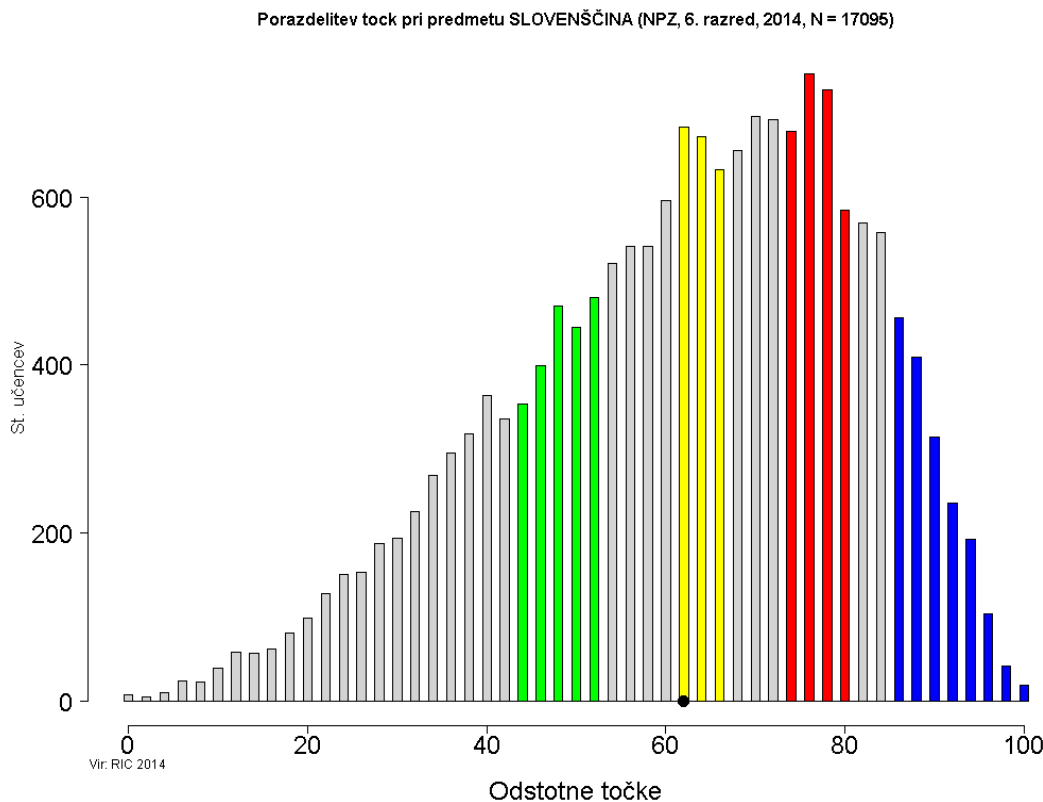

Predmetna komisija za slovenščino

Opisi dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ-ju

Slika: Porazdelitev točk pri slovenščini, 6. razred

V šolskem letu 2013/2014 so pri nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine v 6. razredu tri novosti:

- pouk slovenščine v 6. razredu prvič poteka po posodobljenem učnem načrtu in tako tudi NPZ prvič preverja doseganje ciljev/standardov znanja iz posodobljenega učnega načrta Slovenščina, sprejetega leta 2011,
- po določilih Zakona o osnovni šoli je v tem šolskem letu nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine prvič tudi za učence 6. razreda obvezno in
- vrednotenje preizkusov znanja letos prvič tudi v 6. razredu poteka v elektronski obliki (e-vrednotenje).

Zaradi navedenih novosti dosežki niso neposredno primerljivi z NPZ v preteklih letih in tudi ne z NPZ v 9. razredu, deloma se razlikujejo tudi preizkus znanja in moderirana navodila za vrednotenje nalog; ta pri vrednotenju posameznih odgovorov v nalogah *Po smislu* v večji meri kot v 9. razredu dopuščajo tudi manj natančno ubeseditev. V primerjavi z 9. razredom je v preizkusu znanja tudi manj nalog za preverjanje zahtevnejših standardov znanja, zato je pričakovano višji povprečni dosežek, deloma pa se razlikuje tudi razporeditev dosežkov znotraj posameznih območij.

Dosežki pri nalogah, ki preverjajo istovrstne standarde znanja, so primerljivi s tistimi na prejšnjih NPZ, podobne so tudi ugotovitve o dosežkih po posameznih zmožnostih.

Preizkus znanja je v skladu z UN enako kot preizkusi na prejšnjih NPZ zasnovan dvodelno – v enakem razmerju, kot to določa učni načrt, preverja doseganje standardov znanja iz jezika (60 % točk) in iz književnosti (40 % točk) (prej: iz obravnave neumetnostnih in umetnostnih besedil). Izhodišče za preverjanje je kot po prejšnjem UN neznanu umetnostno in neumetnostno besedilo ali več besedil, deloma pa se razlikujejo standardi znanja in njihova razvrstitev. V posodobljenem učnem načrtu so tako pri jeziku kot pri književnosti zapisani po zmožnostih in vsebinah (prej kot funkcionalni in izobraževalni cilji) ter opredeljeni kot **minimalni** in temeljni, so pa med seboj primerljivi, kar omogoča spremljanje dosežkov med leti ter med 6. in 9. razredom.

Naloge iz jezika (I. del preizkusa znanja) preverjajo zmožnost **samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega besedila, zmožnost razumevanja in vrednotenja neznanega neumetnostnega besedila ter jezikovno** (poimenovalno, upovedovalno/skladenjsko, pravopisno, slogovno zmožnost in zmožnost nebesednega sporazumevanja) **in metajezikovno zmožnost** (slovnično znanje/vedenje o jeziku) **v povezavi z izhodiščnim besedilom**. Naloge so sestavljene na način, kot ga za delo z neumetnostnim besedilom določa učni načrt (Uresničevanje ciljev predmeta, str. 102) – sprejemanje besedila ali več besedil (branje), razčlenjevanje (okoliščinsko, naklonsko, pomensko, besedno-skladenjsko in tvarno) ter tvorjenje (pisanje dane vrste besedila o/ob prebranem besedilu in medbesedilno primerjanje). Del nalog se nanaša na izhodiščno besedilo kot celoto, del nalog na posamezne sestavine oz. jezikovna sredstva in njihovo vlogo v besedilu ter del na zmožnost medbesedilnega primerjanja. Ob nalogah, ki vključujejo poznavanje strokovnih pojmov (jezikoslovnih izrazov, v UN navedenih pod Vsebinami), so ti v specifikacijski tabeli posebej navedeni.

Naloge v I. delu preizkusa znanja se navezujejo na dve krajši besedili različne vrste o isti temi – Pikinem festivalu v Velenju, prirejenu po spletni strani www.pikinfestival.si – *O Pikinem festivalu* (publicistično besedilo) in *Haaaaj!* (neuradno pismo).

Naloge iz književnosti (II. del preizkusa znanja) preverjajo **zmožnost samostojnega tihega branja umetnostnega besedila, zmožnost razumevanja in vrednotenja književnosti/umetnostnega besedila ter zmožnost samostojnega pisanja o prebranem književnem besedilu in medbesedilnega primerjanja**. Tako pri sprejemanju besedila (branju) kot pri razčlenjevanju (reševanju nalog, povezanih z besedilom) in tvorjenju (pisanju o/ob besedilu) morajo učenci **razumeti in uporabljati tudi določeno literarnovedno znanje** (strokovne pojme, v UN navedene pod Vsebinami). Del nalog se nanaša na izhodiščno besedilo kot celoto, del pa na posamezne sestavine književnega besedila; ob nalogah, ki vključujejo tudi poznavanje strokovnih izrazov, so ti v specifikacijski tabeli posebej navedeni.

Izhodiščno besedilo v II. delu preizkusa znanja je na letošnjem NPZ tako kot v 9. razredu prozno – odlomek iz besedila Ferija Lainščka *Deček na dedovem kolesu* (založba Franc-Franc, Murska Sobota, 2001), sestavljen iz dveh delov. Doseganje nekaterih standardov znanja zato ni povsem primerljivo z dosežki na NPZ v preteklem šolskem letu, ko je bilo izhodiščno besedilo lirski pesem, je pa primerljivo z NPZ v letih, ko je bilo izhodiščno besedilo prav tako prozno (npr. leta 2010 odlomek iz besedila S. Pregla *Srebro iz modre Špilje* ali 2008 odlomek iz besedila T. Partljiča *Zizek*). Podatki in ugotovitve o doseganju procesnih ciljev so na NPZ vsa leta podobni ne glede na različnost izhodiščnih besedil.

V preizkusu znanja je 26 nalog oz. 31 točkovanih enot s skupaj 50 točkami (tvorbni nalogi in nekatere druge naloge imajo po 2 oz. 3 enote) (lani 19 nalog oz. 27 točkovanih enot), in sicer 17 nalog oz. 21 točkovanih enot s skupaj 30 točkami v I. delu (naloge, povezane z izhodiščnima neumetnostnima besediloma) in 9 nalog oz. 10 točkovanih enot s skupaj 20 točkami v II. delu (naloge, povezane z izhodiščnim umetnostnim besedilom).

Povprečni dosežek na preizkusu je v primerjavi z NPZ v prejšnjih letih nekoliko višji, deloma se razlikuje tudi razvrstitev dosežkov znotraj posameznih območij (več nalog spada v zeleno in rumeno območje ter manj v rdeče in modro). Razlog za to so deloma različni standardi znanja, posebej pri književnosti (izhodiščno prozno besedilo), deloma pa v obeh delih preizkusa tudi vrednotenje posameznih odgovorov v nalogah *Po smislu*, ki v skladu z navodili dopušča tudi manj natančno ubeseditve. V primerjavi z NPZ v preteklem šolskem letu je v obeh delih preizkusa tudi manj nalog, ki zahtevajo samostojno tvorjenje in zapis daljših odgovorov, ter manj nalog, ki preverjajo zahtevnejše ravni bralne zmožnosti (razumevanje prenesenega pomena besed, sklepanje iz sobesedila, povezovanje posameznih jezikovnih oz. književnih prvin s sporočilnostjo besedila v celoti). Preizkus znanja ima zato visoko občutljivost za zaznavanje razlik v znanju učencev z nižjimi dosežki in dosežki okoli povprečja, nekoliko nižjo pa za zaznavanje razlik v znanju učencev z visokimi skupnimi dosežki na preizkusu (v grafični predstavitvi dosežkov je Gaussova krivulja pomaknjena nekoliko v desno).

V skladu s posodobljenim učnim načrtom se v primerjavi s prejšnjimi NPZ deloma razlikuje tudi razporeditev ciljev/standardov znanja in opis nalog v specifikacijski tabeli (kaj naloga preverja, na kateri taksonomski stopnji, kako uspešno so jo učenci rešili). Ta ni kot doslej sestavljena po zaporedju nalog v preizkusu, ampak so naloge razvrščene po zmožnostih, ki si sledijo v enakem zaporedju kot v učnem načrtu. Opisi dosežkov tako poleg podatkov o tem, kaj od določenega z UN pri slovenščini znajo/zmorejo učenci z dosežki v posameznih območjih (učenci z nizkimi skupnimi dosežki na preizkusu, učenci z dosežki okoli povprečja, učenci z visokimi dosežki), omogočajo tudi vpogled v doseganje ciljev/standardov znanja po posameznih zmožnostih (npr. branje in razumevanje besedil, zmožnost pisanja o/ob besedilih, besedišče, slogovna zmožnost, slovnično znanje, literarnovedno znanje ...). To je pomembno za razvijanje zmožnosti po vertikali in za odpravljanje morebitnih primanjkljajev pri pouku tako v posameznem razredu kot na prehodu iz 2. v 3. vzgojno-izobraževalno obdobje, kar je temeljni namen NPZ kot objektivne dodatne informacije o znanju učencev.

Za učenje in pouk je poleg vpogleda v to, kaj učenci znajo, pomembno vedeti tudi, katerih zmožnosti oz. ciljev/standardov učenci z dosežki v določenem območju ne dosegajo. Razloge za to poznajo samo šole in učitelji; ti lahko na osnovi podatkov iz opisov načrtujejo ukrepe za izboljšanje znanja pri pouku slovenščine in tudi drugih predmetov (bralna pismenost) v naslednjih razredih.

Učenci, katerih skupni dosežki na nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine v 6. razredu določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov* (učenci z nizkim skupnim dosežkom/seštevkom točk na preizkusu), so v povprečju uspešno rešili 9 od skupaj 26 nalog v preizkusu znanja s skupaj 15 točkami od 50 možnih (v I. delu 7 nalog s skupaj 11 točkami in v II. delu 2 nalogi s skupaj 4 točkami).

V I. delu preizkusa znanja (jezik) sta to:

- naloga, ki preverja zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja neznanih neumetnostnih besedil in prepoznavanje teme vsakega od besedil (1. naloga – o čem govorita obe besedili, tema je hkrati naslov enega od izhodiščnih besedil; tvorjenje in zapis odgovora, 1 t, R/= razumevanje/);
- naloga, ki preverja zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja neznanih neumetnostnih besedil ter zmožnost medbesedilnega primerjanja – prepoznavanje okoliščin nastanka besedil in sporočevalčevega namena (2. naloga – ali so navedene trditve o izhodiščnih besedilih pravilne; izbirni tip, 2 t, R, A /= analiza/, S /= sinteza/);
- naloga, ki preverja zmožnost branja in razumevanja enega od izhodiščnih besedil (3. naloga – podatka o kraju in času Pikinega festivalu v besedilu 1; tvorjenje in zapis odgovora, 1 t, R);
- naloga, ki preverja zmožnost branja in razumevanja enega od izhodiščnih besedil – prepoznavanje okoliščin nastanka (4. naloga, a-del – kdaj je bilo napisano besedilo 2; izbira pravilnega med tremi odgovori, 1 t, R, in b-del – iz česa v besedilu 2 vemo, kdaj je nastalo; tvorjenje in zapis odgovora, 1 t, R);
- naloga, ki preverja slogovno zmožnost v povezavi z razumevanjem enega od izhodiščnih besedil (8. naloga – kaj je Pika povedala z navedenim zapisom; tvorjenje in zapis odgovora, 1 t, R);
- naloga, ki preverja skladenjsko zmožnost, dopolnitev povedi s pomensko in oblikovno pravilnimi besedami (12. naloga – besede v oklepajih postavi v pravilno obliko; zapis samostalnikov v ustreznem sklonu in številu, 2 t, U /= uporaba/), in
- naloga, ki preverja metajezikovno zmožnost (14. naloga, a-del – izpis glagola iz navedene povedi; 1 t, Z /= znanje/poznavanje/, in b-del – pretvorba navedene povedi v prihodnjik; zapis glagola v ustrezni časovni obliki, 1 t, Z, U).

V II. delu preizkusa znanja (književnost) sta to:

- naloga, ki preverja recepcijsko/bralno zmožnost – prepoznavanje in razumevanje bistvenih prvin proznega književnega besedila ter s tem povezano literarnovedno znanje (1. naloga – ali so trditve o izhodiščnem besedilu pravilne; naloga izbirnega tipa, 2 t, Z, R, U), in
- naloga, ki preverja recepcijsko/bralno zmožnost – prepoznavanje književnih oseb iz obeh delov odlomka in njihovih medsebojnih razmerij (7. naloga – kaj o književnih osebah izvemo iz obeh delov izhodiščnega besedila; naloga povezovanja, 2 t, R).

Naloge v obeh delih preizkusa znanja, ki so jih uspešno rešili tudi učenci z nizkim skupnim dosežkom, preverjajo minimalne standarde znanja.

Taksonomsko prevladujejo naloge na ravni razumevanja.

Naloge zahtevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta: beseda, poved, glagol; dramatika, dogajalni oziroma književni prostor, pustolovska zgodba, književna oseba.

V primerjavi z NPZ v preteklih letih spada v zeleno območje več nalog zlasti v I., jezikovnem delu preizkusa znanja. Razlog za to so poleg deloma različnih primerov jezikovnih sredstev tudi navodila za vrednotenje, ki pri 4. b), 8. in 14. b) nalogi kot pravilno upoštevajo tudi manj natančno ubeseditvev odgovorov. Ugotovitve o doseganju standardov znanja po zmožnostih so primerljive s tistimi na prejšnjih NPZ in na NPZ v 9. razredu – v obeh delih preizkusa so učenci z nizkimi dosežki na preizkusu znanja uspešno rešili le nekatere od nalog, ki preverjajo branje in razumevanje posameznih delov besedil ali neposredno zapisanih podatkov, v književnem delu še prepoznavanje nekaterih zgradbenih in vrstnih značilnosti besedila in v jezikovnem delu naloge za prepoznavanje teme in okoliščin nastanka besedila (tudi pri teh navodila omogočajo neposreden prepis iz besedil) ter po eno od nalog, ki preverjajo jezikovno in metajezikovno zmožnost.

RUMENO OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo *med polovicama dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega območja v povprečju uspešno rešili še 7 nalog, od tega 1 delno, s skupaj 13 točkami (v I. delu 5 nalog, od teh 1 delno, s skupaj 10 točkami in v II. delu 2 nalogi s skupaj 3 točkami).

V I. delu preizkusa znanja (jezik) sta to:

- naloga, ki preverja zmožnost branja in razumevanja dela izhodiščnega besedila (7. naloga – izpis dela povedi, v katerem je izraženo, da se obiskovalci festivala udeležujejo večkrat; 1 t, R; uspešnost je višja, ker je kot pravilen upoštevan tudi samo delni odgovor ali izpis celotne povedi);
- naloga, ki preverja poimenovalno (pomenske lastnosti besed) in metajezikovno zmožnost (razumevanje jezikoslovnih pojmov) v povezavi z razumevanjem izhodiščnih besedil (10. naloga – kako so v besedilih 1 in 2 navedene besede povezane med seboj; naloga povezovanja, 2 t, Z, R);
- naloga, ki preverja metajezikovno zmožnost (13. naloga – razvrščanje lastnih imen iz besedila 2 v razpredelnico; 1 t, Z);
- naloga, ki preverja metajezikovno in skladenjsko zmožnost (16. naloga – prepoznavanje vzkličnih povedi in njihove vloge v besedilu; tvorjenje in zapis odgovora; 2 t, Z, R; tudi pri tej nalogi navodila dopuščajo pomensko manj natančno ubeseditev razlage), in
- dva dela naloge, ki preverja zmožnost pisnega tvorjenja besedila o/ob prebranem izhodiščnem besedilu (zmožnost dopisovanja, neuradno pismo) (17. naloga – pisanje odgovora na Pikino pismo, A-del, vsebina, 3 t, in B-del, ustreznost besedilni vrsti, 1 t, R, U, A, S; tudi pri tej nalogi je uspešnost višja, ker navodila omogočajo vsebinsko zelo odprte zapise).

V II. delu preizkusa znanja (književnost) sta to:

- naloga, ki preverja recepcijsko/bralno zmožnost – prepoznavanje bistvenih podatkov v prebranem besedilu (4. naloga – kakšno je kolo, ki ga Ciriju podari ded; zapis štirih od veliko podatkov, ki so v besedilu neposredno navedeni; 2 t, Z), in
- naloga, ki preverja recepcijsko/bralno zmožnost – razumevanje motivov za ravnanje književnih oseb v povezavi s temo izhodiščnega besedila (5. naloga – prvi del besedila, zakaj je bil Ciri razočaran; tvorjenje in zapis odgovora, 1 t, R, A).

Večina nalog, ki spadajo v rumeno območje (meja med polovicama dosežkov), preverja standarde znanja, ki so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni.

Taksonomsko so naloge različno zahtevne.

Naloge zahtevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta (vsi so iz jezikovnega dela preizkusa in zahtevajo razumevanje na ravni sprejemanja, v nalogah so v večini navedeni kot možnost izbire): poved, odstavek, protipomenka, sopomenka, podpomenka, besedna družina, lastno ime bitja, zemljepisno lastno ime, stvarno lastno ime, vzklična poved, neuradno pismo.

V primerjavi z NPZ v preteklem šolskem letu tudi v rumeno območje (naloge, ki so jih s 65-odstotno uspešnostjo rešili učenci s skupnimi dosežki okoli povprečja) v obeh delih preizkusa spada več nalog, večje je tudi število točk. Razlog za to so deloma različni standardi znanja, povezani z značilnostmi izhodiščnih besedil, in deloma drugačna didaktična oblikovanost nalog (v preizkusu je manj nalog, ki zahtevajo samostojno tvorjenje in zapis odgovorov ter utemeljevanje s sklicevanjem na besedilo). Učenci, katerih dosežki spadajo v rumeno območje, so poleg nalog v zelenem območju uspešno rešili naloge znotraj naslednjih zmožnosti: v obeh delih preizkusa znanja del nalog, ki preverjajo bralno zmožnost (naloge, ki se nanašajo na dele besedil oz. posamezne sestavine) in poznavanje nekaterih strokovnih izrazov v nalogah (sprejemanje), poleg teh pa pri književnosti del nalog, ki preverjajo prepoznavanje in razumevanje nekaterih prvin proznega/pripovednega besedila, in pri jeziku del nalog, ki preverjajo poimenovalno in metajezikovno zmožnost. Učenci z dosežki okoli povprečja z najmanj 65-odstotno uspešnostjo niso rešili nalog iz naslednjih zmožnosti: v obeh delih preizkusa nalog, ki zahtevajo natančno branje in utemeljevanje ter sklicevanje na besedilo, pri književnosti pa še nalog iz zmožnosti tvorjenja (pisanja) o/ob umetnostnem besedilu in pri jeziku nalog, ki preverjajo zmožnost medbesedilnega primerjanja.

RDEČE OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo zgornje četrtine dosežkov, so poleg nalog iz zelenega in rumenega območja s 65-odstotno uspešnostjo v povprečju uspešno rešili še 4 naloge, od tega 2 nalogi delno, s skupaj 9 točkami (v I. delu 2 nalogi, od teh 1 delno, s skupaj 4 točkami, ter v II. delu 2 nalogi, od teh 1 delno, s skupaj 5 točkami).

V I. delu preizkusa znanja (jezik) sta to:

- naloga, ki preverja zmožnost natančnega branja in razumevanja enega od izhodiščnih besedil (6. naloga – v čem se današnji festival razlikuje od tistega pred dvaindvajsetimi leti; zapis dveh podrobnosti in dveh razlik, 2 t, R; podatki niso neposredno zapisani, treba jih je razbrati iz sobesedila), in
- del naloge, ki preverja zmožnost pisnega tvorjenja besedila o/ob prebranem izhodiščnem besedilu (zmožnost dopisovanja, neuradno pismo) (17. naloga – pisanje odgovora na Pikino pismo, C-del, jezikovna pravilnost; ta se vrednoti le, če dobi učenec za kriterij A oz. A in B najmanj 2 točki, 2 t, U).

V II. delu preizkusa znanja (književnost) sta to:

- naloga, ki preverja recepcijsko/bralno zmožnost – zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe v povezavi s temo izhodiščnega besedila (3. naloga – ali je Cirijeva družina premožna, utemeljitev; tvorjenje in zapis odgovora, 1 t, R, A/S), in
- del tvorbe naloge, ki preverja recepcijsko/bralno zmožnost s tvorjenjem (pisanjem) o/ob književnih besedilih (9. naloga, A-del, vsebina – kaj je o kolesu povedal učitelj Tehnika, sprememba odnosa sošolcev do Cirija in utemeljitev; 4 t, R, S).

Naloge v obeh delih preizkusa znanja, ki spadajo v rdeče območje (v zgornjo četrtino dosežkov), preverjajo doseganje ciljev in standardov znanja, ki so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni in temeljni.

Taksonomske naloge v rdečem območju v obeh delih preizkusa preverjajo znanje na višjih ravneh zahtevnosti.

Ne pri sprejemanju ne pri tvorjenju naloge ne vključujejo poznavanja jezikoslovnih ali literarnovednih pojmov.

V rdeče območje spada primerljivo število nalog kot na prejšnjih NPZ (lani 5 nalog s skupaj 10 točkami), primerljiva je tudi razvrstitev ciljev/standardov znanja po zmožnostih in njihova zahtevnost. Učenci z dosežki v zgornji četrtini so v obeh delih preizkusa znanja poleg nalog v rdečem in rumenem območju uspešno rešili del nalog, ki preverjajo zahtevnejše ravni bralne zmožnosti (zaznavanje in razumevanje jezikovnih in književnih prvin, ki v besedilih niso neposredno izražene). Tako kot na dosedanjih preverjanjih v rdečem območju prevladujejo naloge, pri katerih je treba samostojno tvoriti in napisati daljši odgovor.

MODRO OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki določajo zgorjo desetino dosežkov, so poleg nalog iz zelenega, rumenega in rdečega območja v povprečju uspešno rešili še 6 nalog, od tega 1 delno, s skupaj 10 točkami (v I. delu 3 naloge s skupaj 4 točkami in v II. delu 3 naloge, od teh 1 delno, s skupaj 6 točkami).

V I. delu preizkusa znanja (jezik) so to:

- naloga, ki preverja zmožnost branja in razumevanja izhodiščnih besedil – prepoznavanje in razumevanje bistvenih podatkov (5. naloga – katere podatke izvemo v obeh besedilih; izbira dveh izmed šestih navedenih odgovorov, 2 t, R);
- naloga, ki preverja zmožnost branja in razumevanja enega od izhodiščnih besedil – prepoznavanje naslovnika iz jezikovnih prvin v besedilu (9. naloga – katere besede oz. besedne zveze razkrivajo, da je besedilo napisala Pika; navedba treh besed oz. besednih zvez, 1 t, R), in
- naloga, ki preverja zmožnost branja in razumevanja dela izhodiščnega besedila – razumevanje bistvenega podatka v navedenih dveh povedih (11. naloga – kdo je poimenoval festival po priljubljeni književni junakinji; tvorjenje in zapis odgovora, 1 t, R).

V II. delu preizkusa znanja (književnost) so to:

- naloga, ki preverja recepcijsko/bralno zmožnost, razumevanje navedene besedne zveze v povezavi s sporočilom besedila (6. naloga – kaj v izhodiščnem besedilu pomeni, da je kolo oldtimer, ki gre za med; tvorjenje in zapis odgovora, 2 t, R);

- naloga, ki preverja recepcijsko/bralno zmožnost, razumevanje naslova besedila v povezavi s temo (8. naloga – zakaj je naslov 1. dela besedila Biciklin za proslave; tvorjenje in zapis odgovora v obliki povedi, vrednoti se tudi jezikovna pravilnost zapisa, 2 t, R, U), in
- del tvorbe naloge (9. naloga, B-del, jezikovna pravilnost zapisanega besedila; ta se vrednoti le, če dobi učenec za kriterij A /vsebino/ najmanj 3 točke, 2 t, U).

Naloge, ki spadajo v modro območje (v zgornjo desetino dosežkov), v obeh delih preizkusa znanja preverjajo minimalne in temeljne standarde znanja.

Taksonomsko prevladujejo naloge na ravni razumevanja.

Naloge ne vključujejo poznavanja strokovnih izrazov (jezikoslovnih in literarnovedni pojmov iz učnega načrta).

V primerjavi z NPZ v preteklem šolskem letu v modro območje (naloge, ki jih je z več kot 65-odstotno uspešnostjo rešilo zgornjih 10 odstotkov učencev) spada manj nalog in manjše število točk (lani 8 nalog s skupaj 24 točkami), je pa dosežek primerljiv z NPZ v prejšnjih letih. Razlika se kaže predvsem v I., jezikovnem delu preizkusa. Razlog za to je deloma drugačno razmerje med posameznimi zmožnostmi in standardi znanja (v preizkusu je več nalog, ki preverjajo zmožnost branja in razumevanja besedil, in manj nalog, ki preverjajo skladenjsko in metajezikovno zmožnost), deloma drugačna je tudi didaktična oblikovanost nalog (manj je nalog, ki zahtevajo samostojno tvorjenje in zapis daljših odgovorov) in deloma se razlikujejo tudi merila za vrednotenje (ta omogočajo tudi manj natančno ubeseditvev odgovorov).

NAD MODRIM OBMOČJEM

V območje *nad modrim območjem* – s 65-odstotno uspešnostjo jih niso rešili niti učenci z najvišjimi skupnimi dosežki na preizkusu znanja – sta se uvrstili 2 nalogi s skupaj 3 točkami, in sicer:

v I. delu preizkusa znanja (jezik)

- naloga, ki preverja metajezikovno zmožnost v povezavi z jezikovnimi značilnostmi besedil (15. naloga – katere vrste povedi prevladujejo v obeh besedilih; izbira dveh od petih navedenih odgovorov, 1 t, Z), in

v II. delu preizkusa znanja (književnost)

- naloga, ki preverja bralno/recepcijsko zmožnost – prepoznavanje teme (2. naloga – o čem govori izhodiščno besedilo, upoštevaj oba dela; tvorjenje in zapis odgovora, 2 t, A, S).

Obe nalogi preverjata standard znanja, ki ga učni načrt opredeljuje kot minimalni.

Taksonomsko sta nalogi različno zahtevni.

Naloga iz jezika zahteva poznavanje naslednjih jezikoslovnih izrazov: poved: trdilna, nikalna, pripovedna, vzklična, vprašalna; naloga iz književnosti ne vključuje poznavanja strokovnih pojmov.

Razporeditev dosežkov v obeh delih preizkusa znanja je pri večini zmožnosti v skladu s cilji in standardi znanja v učnem načrtu.

Razvrstitev dosežkov v I., jezikovnem delu preizkusa znanja kaže, da imajo naloge visoko občutljivost za razlike v znanju učencev z nižjimi in povprečnimi skupnimi dosežki in nekoliko nižjo za učence z visokimi dosežki. Kljub deloma različnim standardom znanja se primanjkljaji kažejo na istih področjih kot na prejšnjih preverjanjih – pri doseganju višjih ravni bralne zmožnosti, pri samostojnem tvorjenju in pisanju daljših odgovorov in pri povezovanju jezikovnih sredstev z njihovo vlogo v besedilih.

Naloge v II., književnem delu preizkusa znanja imajo ustrezno občutljivost za razlike v znanju tako učencev z visokimi kot z nizkimi skupnimi dosežki na preizkusu. Primanjkljaji se kažejo zlasti na dveh področjih – pri bralni/recepcijski zmožnosti v zaznavanju in razumevanju zahtevnejših prvin književnega besedila (razumevanje posrednih besedilnih signalov, posebnosti jezikovne rabe) in pri zmožnosti samostojnega pisnega tvorjenja besedil o prebranem književnem besedilu.

Za preizkus znanja kot celoto se kažejo podobne ugotovitve kot na prejšnjih NPZ – učenci so uspešni pri odgovorih na vprašanja o podrobnostih, posameznostih in podatkih, ki so v besedilih dobesedno navedeni, težave pa imajo pri prepoznavanju in razumevanju podatkov, ki jih je treba razbrati iz sobesedila ali med seboj povezati, s povzemanjem značilnosti besedil, z utemeljevanjem s sklicevanjem na besedila in s primerjanjem njihovih značilnosti. Preizkus ne vključuje nalog, ki bi preverjale rabo strokovnih izrazov na ravni tvorjenja (poimenovanje jezikoslovnih in literarnovednih pojmov) in so jih na prejšnjih NPZ prav tako uspešno rešili le učenci z visokimi skupnimi dosežki na preizkusu.

I. del (JEZIK: O Pikinem festivalu /besedili 1 in 2, prirejeni po spletni strani www.pikinfestival.si/)

Naloga	Točke	Zmožnost, standard znanja	Taksonomska stopnja	Vsebine	Območje
RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI DOPISOVANJA					
Učenec ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito zmožnost dopisovanja. Pokaže jo tako, da:					
– Učenci tiho berejo dopis določene vrste (glej razdelek Vsebine) (4., 5., 6. r.) (UN, operativni cilji, str. 24)			Vrste besedil za sprejemanje:		
– vrednoti dopise in utemelji svoje mnenje (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80)			– neuradno pismo (UN, 5. r., str. 31)		
17.	A – 3 B – 1 C – 2	– v vlogi odzivnega dopisovalca piše ustrezne, razumljive in smiselne dopise, določene s tem učnim načrtom (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80)	– razumevanje – uporaba – analiza – sinteza	Vrste besedil za tvorjenje: – neuradno pismo (UN, 5. r., str. 31)	A rumeno B rumeno C rdeče
RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI KRITIČNEGA SPREJEMANJA ENOGOVORNIH NEUMETNOSTNIH BESEDIL					
Učenec ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito zmožnost kritičnega sprejemanja enogovornih neumetnostnih besedil. Pokaže jo tako, da:					
– tekoče in primerno hitro tiho bere in razume svoji starosti ustrezna besedila, predvidena v tem učnem načrtu (4., 5., 6. razred) (UN, standardi znanja, str. 80)			Vrste besedil za sprejemanje:		
			– aktualno, zanimivo publicistično besedilo katere koli vrste (UN, 5., 6. r., str. 31),		
1.	1	– določi temo besedila (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80)	– razumevanje		Zeleno
2.	2	– določi okoliščine nastanka besedila (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80) – določi sporočevalčev namen (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80)	– razumevanje – analiza – sinteza	Jezikoslovni izrazi: – pismo (UN, 5. r., str. 32)	Zeleno
3.	1	– določi pglavitne podatke (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80)	– razumevanje		Zeleno
4. a)	1	– določi okoliščine nastanka besedila (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80)	– razumevanje		Zeleno
4. b)	1	– določi pglavitne podatke (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80)	– razumevanje		Zeleno
5.	2	– določi pglavitne podatke (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80)	– razumevanje		Modro
6.	2	– določi pglavitne podatke (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80)	– razumevanje		Rdeče
7.	1	– določi ključne besede (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80)	– razumevanje	Jezikoslovni izrazi: – odstavek (UN, 5. r., str. 32) – poved (UN, 1. VIO, str. 13)	Rumeno
11.	1	– določi pglavitne podatke (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80)	– razumevanje		Modro

Naloga	Točke	Zmožnost, standard znanja	Taksonomska stopnja	Vsebine	Območje
RAZVIJANJE JEZIKOVNE IN SLOGOVNE ZMOŽNOSTI TER ZMOŽNOSTI NEBESEDNEGA SPORAZUMEVANJA (ZA IZBOLJŠANJE SPORAZUMEVALNE ZMOŽNOSTI)					
Učenec ima skladno s cilji tega učnega načrta razvito jezikovno in slogovno zmožnost ter zmožnost nebesednega sporazumevanja.					
12.	2	<u>Skladenjsko zmožnost</u> pokaže tako, da: – dopolni nepopolne povedi s pomensko in oblikovno pravilnimi besedami (5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 81)	– uporaba	Jezikoslovni izrazi: – beseda (UN, 1. VIO, str. 13)	Zeleno
8.	1	<u>Slogovno zmožnost</u> pokaže tako, da: – uporabi okoliščinam ustrezen izrek oziroma ustrezno besedo (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 83)	– razumevanje		Zeleno
9.	1	– uporabi okoliščinam ustrezen izrek oziroma ustrezno besedo (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 83)	– razumevanje		Modro
RAZVIJANJE METAJEZIKOVNE ZMOŽNOSTI					
Učenec ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito metajezikovno zmožnost. Pokaže jo tako, da:					
10.	2	– besedam določi pomenske in oblikovne lastnosti – pri tem uporablja jezikoslovne izraze, navedene v tem učnem načrtu (5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 84)	– znanje – razumevanje	Jezikoslovni izrazi: – beseda (UN, 1. VIO, str. 13) – protipomenka, sopomenka, podpomenka, besedna družina (UN, 5. r., str. 32)	Rumeno
13.	1	– razume in uporablja temeljne jezikoslovne izraze, navedene v tem učnem načrtu (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 84)	– znanje	Jezikoslovni izrazi: – lastno ime bitja, zemljepisno lastno ime, stvarno lastno ime (UN, 4. r., str. 32)	Rumeno
14. a)	1	– besede razvrsti v besedne vrste skladno z opredelitvijo v tem učnem načrtu (5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 84)	– znanje	Jezikoslovni izrazi: – poved (UN, 1. VIO, str. 13) – glagol (UN, 6. r., str. 32)	Zeleno
14. b)	1	– besedam določi pomenske in oblikovne lastnosti – pri tem uporablja jezikoslovne izraze, navedene v tem učnem načrtu (5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 84)	– znanje – uporaba	Jezikoslovni izrazi: – glagol (UN, 6. r., str. 32)	Zeleno
15.	1	– v besedilu prepozna pripovedne, vprašalne in vzklične povedi (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 84)	– znanje	Jezikoslovni izrazi: – poved: trdilna, nikalna, pripovedna, vzklična, vprašalna (UN, 4. r., str. 32)	Nad modrim
16.	2	– v besedilu prepozna vzklične povedi (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 84) Zmožnost dopisovanja: – določi okoliščine nastanka prebranega besedila (družbeno razmerje sporočevalca do naslovnika) (4., 5., 6. r.) (UN, standardi znanja, str. 80)	– znanje – razumevanje	Jezikoslovni izrazi: – poved: vzklična, vprašalna (UN, 4. r., str. 32)	Rumeno
Skupaj	30				

II. del (KNJIŽEVNOST: *Feri Lainšček, Deček na dedovem kolesu.*)

Naloga	Točke	Zmožnost, standard znanja	Taksonomska stopnja	Vsebine	Območje
		RAZVIJANJE RECEPCIJSKE ZMOŽNOSTI Z BRANJEM UMETNOSTNIH BESEDIL IN PISANJEM O NJIH			
		Učenec ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito recepcijsko zmožnost sprejemanja književnih besedil ter tvorjenja besedil o književnih besedilih in ob književnih besedilih (»strokovno« pisanje). Svoje trditve oz. ugotovitve o književnih besedilih skladno s cilji v tem učnem načrtu ponazori, utemelji in vrednoti. (UN, standardi znanja, str. 84)		Književna besedila: PROZA – sodobna književnost	
1.	2	Razvito recepcijsko zmožnost sprejemanja književnih besedil pokaže tako, da: – prepozna prozo (4., 5., 6. r.). (UN, standardi znanja, str. 85) – loči ljudsko književno besedilo od umetnega , tako da navede avtorja (4., 5., 6. r.). (UN, standardi znanja, str. 85) – odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih v prebranem besedilu: kje se je kaj dogajalo (4., 5., 6. r.). (UN, standardi znanja, str. 85) Recepcijsko zmožnost oziroma razumevanje konkretnega besedila pokaže tako, da: – izpostavi značilnosti obravnavanih pripovednih vrst (4., 5., 6. r.). (UN, standardi znanja, str. 86) Avtorja književnega besedila loči od pripovedovalca, kar pokaže tako, da: – pove, kdo je književno besedilo napisal in kdo ga pripoveduje (4., 5., 6. r.). (UN, standardi znanja, str. 85) Učenec kot pomoč pri razvijanju recepcijske/bralne zmožnosti usvoji tudi določeno literarnovedno znanje. Pokaže ga tako, da pozna, razume in uporablja literarnovedne izraze , navedene v tem učnem načrtu (4., 5., 6. r.). (UN, standardi znanja, str. 87)	– znanje – razumevanje – uporaba	Pridobivanje literarnovednega znanja: – dramatika (UN, 6. r., str. 43) – dogajalni oziroma književni prostor (UN, 5. r., str. 43) – pustolovska zgodba (UN, 6. r., str. 43)	Zeleno
2.	2	Razvito recepcijsko zmožnost sprejemanja književnih besedil pokaže tako, da: – odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih v prebranem besedilu: o čem govori književno besedilo (4., 5., 6. r.). (UN, standardi znanja, str. 85)	– analiza/sinteza		Nad modrim
3.	1	Svojo zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe pokaže tako, da: – upovedi čutnodomišljijsko predstavo književnih oseb (4., 5., 6. r.). (UN, standardi znanja, str. 85)	– razumevanje – analiza/sinteza		Rdeče
4.	2	Razvito recepcijsko zmožnost sprejemanja književnih besedil pokaže tako, da: – odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih v prebranem besedilu (4., 5., 6. r.). (UN, standardi znanja, str. 85)	– znanje		Rumeno

Naloga	Točke	Zmožnost, standard znanja	Taksonomska stopnja	Vsebine	Območje
5.	1	<p>Razvito recepcijsko zmožnost sprejemanja književnih besedil pokaže tako, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih v prebranem besedilu: zakaj se je kaj zgodilo in katere posledice je imelo ravnanje književnih oseb (4., 5., 6. razred). (UN, standardi znanja, str. 85) <p>Svojo zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe pokaže tako, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poišče nekaj motivov za ravnanje književnih oseb (4., 5., 6. r.). (UN, standardi znanja, str. 85) 	<ul style="list-style-type: none"> – razumevanje – analiza 		Rumeno
6.	2	<p>Recepcijsko zmožnost oziroma razumevanje konkretnega besedila pokaže tako, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opazi in razume rabo stalnih besednih zvez (UN, cilji, str. 36) 	<ul style="list-style-type: none"> – razumevanje 		Modro
7.	2	<p>Razvito recepcijsko zmožnost sprejemanja književnih besedil pokaže tako, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih v prebranem besedilu: katere so glavne književne osebe (4., 5., 6. r.). (UN, standardi znanja, str. 84): (UN, standardi znanja, str. 85) <p>Svojo zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe pokaže tako, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – upovedi čutnodomišljijsko predstavo književnih oseb (4., 5., 6. r.). (UN, standardi znanja, str. 85) 	<ul style="list-style-type: none"> – znanje – razumevanje 	Pridobivanje literarnovednega znanja: <ul style="list-style-type: none"> – književna oseba (glavna, stranska) (UN, 5. r., str. 43) 	Zeleno
8.	2	<p>Razvito recepcijsko zmožnost sprejemanja književnih besedil pokaže tako, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih v prebranem besedilu: zakaj se je kaj zgodilo (4., 5., 6. razred). (UN, standardi znanja, str. 85) <p>Zmožnost tvorjenja besedil o književnih besedilih in ob književnih besedilih (»strokovno« pisanje). (UN, standardi znanja, str. 84)</p> <p>RAZVIJANJE RECEPCIJSKE ZMOŽNOSTI S TVORJENJEM OB UMETNOSTNIH BESEDILIH (PISANJE)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – razumevanje – uporaba 		Modro
9.	A – 4 B – 2	<p>Učenec ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito recepcijsko zmožnost tvorjenja besedil o književnih besedilih in ob književnih besedilih (»strokovno« pisanje). Svoje trditve oz. ugotovitve o književnih besedilih skladno s cilji v tem učnem načrtu ponazori, utemelji in vrednoti.</p> <p>Razvito zmožnost pokaže tako, da: (UN, standardi znanja, str. 84)</p> <ul style="list-style-type: none"> – odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih v prebranem besedilu: o čem govori književno besedilo, zakaj se je kaj zgodilo in katere posledice je imelo ravnanje književnih oseb (4., 5., 6. razred). (UN, standardi znanja, str. 85) 	<ul style="list-style-type: none"> – razumevanje – uporaba – sinteza 		A rdeče B modro
Skupaj	20				

PRILOGA

I. DEL

BESEDILO 1

O Pikinem festivalu

Dve rdeči kitki, pege na licih in nosku, pisani in različni nogavici ter preveliki čevlji – to je Pika. Tista Pika, ki je osvojila srca malih in velikih po vsem svetu. In tista Pika, okrog katere se vse vrti v času Pikinega festivala v Velenju.

Pikin festival, ki je v dvaindvajsetih letih iz enodnevnne prerasel v največjo otroško prireditev v Sloveniji, domuje v Velenju. Tam so leta 1990 sodelavci Medobčinske zveze prijateljev mladine Velenje in Kulturnega centra Ivana Napotnika prvič pripravili nadvse zanimiv, ustvarjalen in živahen dan za otroke. Poimenovali so ga po priljubljeni književni junakinji. Prireditev je kmalu začela rasti, programu so dodajali nove vsebine, organizaciji pa so se pridružili številni novi ustvarjalci. Prireditev se je razširila v sedemdnevno dogajanje, ki poteka na različnih prizoriščih v Velenju in njegovi okolici. Zanimanje za festival raste in zadnja leta je pokukal tudi že čez državno mejo. Tudi obiskovalcev je iz leta v leto več. Nekaj pa ostaja. Festival je vsa leta namenjen otrokom in njihovim staršem, dogajanje spodbuja in predstavlja otroško ustvarjalnost in domišljijo, ponuja številne izobraževalne vsebine in tke prijateljske niti tudi čez mejo. Mlade usmerja k strpnosti in sprejemanju drugačnosti ter utrjuje vezi med generacijami.

Pikin festival tako zadnja leta obišče že več kot 80 tisoč obiskovalcev; ti se vsako leto radi vračajo na prireditev. Med festivalom organizirajo več kot 100 Pikinih ustvarjalnih delavnic, veliki in mali gledališki oder ter pravljичni in koncertni oder. V mestu so razstave, Pikin kino, ves čas festivala pa poteka tudi humanitarna akcija.

(Prirejeno po www.pikinfestival.si, 15. avgust 2011.)

BESEDILO 2

Haaaaj!

Ste mislili, da me letos ne bo? Hi, hi, hi, hi ... Seveda bom. Tudi letos prihajam v Velenje. Skupaj s prijatelji že pripravljamo dvaindvajseti Pikin festival. Naj vam izdam eno čisto majhno skrivnost. Tudi letos bo igriv, poln zabave in pikastih dogodivščin. Prepričana sem, da bomo skupaj preživeli teden, ki ga zagotovo ne boste pozabili. Zato res ne smete manjkati! Že danes si na koledarju označite 18. september, takrat se bo vse skupaj začelo.

Za vse tiste, ki me še niste obiskali, naj povem, da je Pikin festival res nekaj posebnega. Mali in veliki otroci se preoblečejo v Pike, nato pa se sedem dni skupaj zabavamo, ustvarjamo in raziskujemo na čudovitem prireditvenem prostoru ob Velenjskem jezeru, veliko dogodkov pa poteka tudi v središču mesta.

Rdeča nit letošnje zgodbe bodo jeziki. Sama veliko potujem po svetu in povem vam, kako smešno me kličejo v nekaterih deželah. Vas zanima? Si tudi vi radi izmišljate nove besede? Sama pri tem zelo uživam. Res je zabavno. Poskusite, ne bo vam žal. Častna pikasta!

OBRNI LIST.

In kaj vse bomo lahko počeli na letošnjem festivalu? V središču mesta bodo delovali kar trije odri, na katerih se bo zvrstilo več kot 30 zanimivih gledaliških, lutkovnih in plesnih predstav, ob tem pa bodo v mestu odprte tudi številne pikaste razstave. Tudi letos bo na TRC Jezero vsak dan več kot 100 ustvarjalnih delavnic, v katerih bomo izdelovali zanimive izdelke in ob tem spoznavali jezike. Popoldneve in večere bomo preživljali ob živahnem dogajanju v Pikinem mestu. Kot vsako leto bo tudi tokrat del festivala namenjen humanitarnosti, že danes pa lahko vzamete v roke fotoaparate in posnamete kakšno »jezikasto« fotografijo. In ne pozabite me obiskati na moji spletni strani (www.pikinfestival.si) in na blogu (<http://pikavelenje.blogspot.com/>). Tam za vas pripravljam veliko pikastih presenečenj.

Komaj čakam, da se vidimo. Pozdravček do septembra!

Vaša Pika Nogavička

(Prirejeno po www.pikinfestival.si, 15. avgust 2011.)

II. DEL

Feri Lainšček

Deček na dedovem kolesu

Biciklin za proslave

Pod večer Ciri končno ugleda znano postavo in v začudenju komaj zadrži sapo. Ded Lacko, ki potiska ob sebi kolo, mu pomaha s privzdignjeno čepico, nato pa kar po sadovnjaku zavije proti domu. Njegovi koraki so poskočni, a kratki, saj je že na daleč videti, da ga je popotovanje pošteno utrudilo. Kolo, ki se mu med pedala zapleta visoka trava, je prašno in staro. Pravzaprav: zelo zelo staro, izdelano še v času, ko še niso poznali Derailleurjevega predležja s prestavami, pa tudi zavora je bila vgrajena v pesto zadnjega kolesa.

Ded ne razume Cirijevega razočaranja in mu pravi: »Samo dobro ga je treba očistiti in podmazati pa bo kot novo!«

Ciri kajpada vidi, da kolo ni niti malo zarjavelo in obtolčeno ter da sta plašča povsem neobrabljena. Zdi se, kot da ga je Lacko pripeljal naravnost iz muzeja ali pa je pač čudežno stopil ponj v nek davni čas, ko je ta kup železja seveda še lahko bil dosežek tehnike.

»Cela desetletja je bil biciklin varno spravljen na podstrešju,« mu pojasni starec. »Le vsako leto na obletnico osvoboditve ga je Franko znova podmazal in se z njim odpeljal na proslavo. Potem pa je vrag vzel staro državo in še te proslave ni bilo več, tako da mu biciklin res ni v ničemer služil.«

Deček molče seže po kolesu in pritisne na zvonec, ki kot velika goba tiči na okornem krmilu. Nepričakovano glasno in prijetno zvonko kovinsko cingljanje se razleže po sadovnjaku in odmevka po ogradi. Kure, ki so se že odpravile spat, se vznemirijo v kurniku in sosedovo ščene se bevskajoč oglesi. Zagotovo ima biciklin torej vsaj zvonec, ki ga bo daleč slišati.

Oldtimer, ki gre za med

Zjutraj se Ciri še precej pred uro zapelje z biciklinom v šolo.

Sedež se mu zdi trd, pedala pretežka in krmilo neubogljivo, a prepričan je, da se mu bo nekako privadil in ga kmalu povsem obvladal. Res je sicer, da si je prvo šolsko pot z novim kolesom zamišljal drugače in da se s tem starim železom ne bo mogel ravno povahiti. Toda kolesa so vendar zato, da se ljudje z njimi prevažajo in le tako je navsezadnje edino prav.

»Kje si staknil to kripo?« se mu smeji Pačka.

»Piksi mi ga je poslal iz Münchna,« se zlaže Ciri.

»Niti ene same prestave nima,« ugotovi Flore.

»Če pa je oldtimer,« skomigne Ciri, »prav taki gredo zdaj tam za med.«

»Nemci so bili zmeraj čudni,« pljune Žlica. »Hvala bogu, da nisem Nемеc, niti nimam rodbine v Nemčiji.«

Tako Ciri seveda zdaj ve, kaj si sošolci mislijo o biciklinu in ni niti malo presenečen. Tudi če bi bil povsem nov, bi že iznašli kaj, zaradi česar se jim ne bi zdel povsem v redu.

Neprijetno je edinole to, da kolo očitno res bode v oči.

Še sam učitelj Tehnika nejeveren zastane in začudeno vzklikne: »Glej, glej, kakšen velociped!« Nato pa, ko si ga bolje ogleda, celo doda: »Pa je res pravi stari puch! Rekel bi, so ga izdelali še pred drugo vojno, zato je zdaj zagotovo vreden več, kot vsi ti bicikli skupaj.«

(Odlomek)

(Lainšček, F. (2001). Deček na dedovem kolesu. Murska Sobota: Franc-Franc.)

I. DEL

Naloge iz I. dela se navezujejo na besedili 1 in 2.

Pozorno preberi obe besedili (označeni sta s številka 1 in 2) in reši naloge.

1. O čem govorita obe besedili?
Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

2. Ali so navedene trditve o izhodiščnih besedilih pravilne ali ne?
Če je trditev pravilna, obkroži DA, če ni, obkroži NE.

Obe besedili sta namenjeni javnosti.	DA	NE
Namen obeh besedil je predstaviti Piko Nogavičko.	DA	NE
Obe besedili je napisala Pika Nogavička.	DA	NE
V besedilu 2 se pisec predstavlja kot Pika Nogavička.	DA	NE
Pikino pismo bralce vabi na festival.	DA	NE

(2 točki)

3. V besedilu 1 poišči podatka o tem, kje poteka Pikin festival in koliko časa traja.
Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

4. a) Kdaj je bilo napisano besedilo 2?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Pred začetkom 22. festivala.

B Med potekom 22. festivala.

C Po zaključku 22. festivala.

(1 točka)

4. b) Iz česa v besedilu 2 izvemo, kdaj je besedilo nastalo?
Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

5. Katere podatke izvemo v obeh besedilih?
Obkroži črki pred pravilnima odgovoroma.

A Koliko časa traja Pikin festival.

B Kdo je organizator Pikinega festivala.

C Komu je namenjen festival.

Č Kakšna je po zunanosti Pika.

D Koliko obiskovalcev obišče Pikin festival.

E Kako se je razvijal festival.

(2 točki)

6. Današnji festival se razlikuje od tistega pred dvaindvajsetimi leti.
Napiši dve podobnosti med nekdanjim in današnjim festivalom ter dve razliki.

Podobnosti: _____

Razliki: _____

(2 točki)

7. V 3. odstavku besedila 1 piše, da se obiskovalci Pikinega festivala udeležujejo večkrat.
Izpiši tisti del povedi, s katerim je to izraženo. Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

8. V besedilu 2 je Pika napisala *Častna pikasta!* Kaj je Pika s tem povedala?
Odgovor napiši na črto.

(1 točka)

9. Kot avtorica besedila 2 se je podpisala Pika Nogavička.
Katere besede oziroma besedne zveze razkrivajo, da je to besedilo napisala navihana, razigrana Pika?
Na črto napiši tri takšne besede oziroma besedne zveze.

(1 točka)

10. Kako so v besedilih 1 in 2 navedene besede povezane med seboj?
Na vsako črtico napiši ustrezno številko iz desnega stolpca.

___ otrokom, otroštvo	1 Besedi sta protipomenki.
___ veliki, mali	2 Besedi sta sopomenki.
___ festival, prireditev	3 Besedi sta podpomenki.
___ kitke, nasek	4 Besedi sta manjšalnici.
	5 Besedi spadata v isto besedno družino.

(2 točki)

11. Preberi povedi.

Tam so leta 1990 sodelavci Medobčinske zveze prijateljev mladine Velenje in Kulturnega centra Ivana Napotnika prvič pripravili nadvse zanimiv, ustvarjalen in živahen dan za otroke. Poimenovali so ga po priljubljeni književni junakinji.

Kdo je poimenoval velenjski festival po priljubljeni književni junakinji?
Podčrtaj ustrezni del povedi.

(1 točka)

12. Besede v oklepajih postavi v pravilno obliko.

Pikin festival je na različnih (prizorišče) _____ festivala obiskalo okoli 100.000 ljudi. Tudi obiskovalcev, tistih s (kitke) _____, (pege) _____ in pisanimi (nogavice) _____, je iz leta v leto več.

(2 točki)

13. V besedilu 2 se pojavljajo tudi lastna imena. Poišči jih in po eno napiši na ustrezno mesto v razpredelnici.

IME BITJA	ZEMLJEPISNO IME	STVARNO IME

(1 točka)

14. Preberi poved.

Sama pri tem zelo uživam.

14. a) Iz povedi izpiši glagol.

(1 točka)

14. b) Poved spremeni tako, da bo glagol izražal dejanje, ki se bo šele zgodilo.
Novo poved napiši na črto.

(1 točka)

15. Katere vrste povedi prevladujejo v obeh besedilih?
Obkroži pravilna odgovora.

trdilne

nikalne

pripovedne

vzklične

vprašalne

(1 točka)

16. Iz besedila 2 izpiši eno od vzkličnih povedi in napiši, kaj je z njo izraženo.

Vzklična poved: _____

Kaj izraža? _____

(2 točki)

17. Predstavljaljaj si, da si Simon/Simona in Piki napiši odgovor na njeno pismo. Sporoči ji, da se boš udeležil/udeležila 22. festivala. Napiši ji tudi, zakaj te osrednja vsebina tega festivala še posebej zanima.

A		3
B		1
C		2

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedilo Ferija Lainščka *Deček na dedovem kolesu*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo, ki je sestavljeno iz dveh delov (*Biciklin za proslave* in *Oldtimer, ki gre za med*), in reši naloge.

1. Ali so navedene trditve o izhodiščnem besedilu pravilne ali ne?
Če je trditev pravilna, obkroži DA, če ni, obkroži NE.

To je dramsko besedilo.	DA	NE
Avtor besedila je znan.	DA	NE
Besedilo je pustolovska zgodba.	DA	NE
Prostor dogajanja se v besedilu spremeni.	DA	NE
Zgodbo pripoveduje Ciri.	DA	NE

(2 točki)

2. O čem govori izhodiščno besedilo? Upoštevaj oba dela besedila.
Odgovor napiši na črti.

(2 točki)

3. Ali je Cirijeva družina premožna? Svoj odgovor utemelji s tem, kar izveš iz izhodiščnega besedila.

(1 točka)

4. Kakšno je kolo, ki ga Ciriju podari ded?
V odgovor vključi vsaj štiri njegove značilnosti, ki so predstavljene v izhodiščnem besedilu.

(2 točki)

5. V besedilu piše: »Ded ne razume Cirijevega razočaranja«. Zakaj je bil po tvojem mnenju Ciri razočaran?
Upoštevaj 1. del izhodiščnega besedila in odgovori s svojimi besedami.

(1 točka)

6. Kaj v izhodiščnem besedilu pomeni, da je kolo oldtimer, ki gre za med?
Razlago podčrtanega dela besedila napiši na črti.

(2 točki)

7. Kaj o književnih osebah izvemo iz obeh delov izhodiščnega besedila?
Na vsako črtico napiši ustrezno številko iz desnega stolpca.

___ Lacko	1 glavna književna oseba
___ Packa	2 učitelj glavne književne osebe
___ Ciri	3 dedov prijatelj
___ Tehnika	4 ded glavne književne osebe
	5 sošolec glavne književne osebe

(2 točki)

